

AKSENT

ET MAGASIN FRA IOGT I NORGE - NR 2 - 2017 //

KLAR FOR SOMMERFERIEN

BARN TRIVES BEST MED EDRU VOKSNE

NILS JOHAN GARNES
KANDIDAT TIL NY LEDER I IOGT

MEDLEMSFORDELER
SE VÅRE HYTTET

ISSN 1890-2553 02
9 771890 255009

LEDEREN //

KLAR for fremtiden

Det kan gjøre litt vondt med endringer. Mye av identiteten til dem som har tatt ansvar i IOGT i mange år er knyttet til navn, til logoer, til formuleringer og til samværsformer. Og til alt man har fått til av bra og viktig arbeid.

De siste årene har vi snudd nesten alle stener for å aktualisere IOGTs ideologi og samfunnsoppdrag. Det har gjort oss til en relevant og attraktiv organisasjon som har et budskap folk kan kjenne seg igjen i. Vi skal bidra til et trygt og inkluderende samfunn og vi skal gjøre det attraktivt og normalisert å velge rusfritt. Det gjør vi blant annet ved at vi i all vår kommunikasjon utfordrer den rådende normen om at det er normalt og selvfølgelig at voksne folk drikker alkohol.

Vi er stadig en organisasjon for medlemmer som har valgt å leve rusfritt. Men vi bruker nye verktøy som virker bedre i vår tid for å gjøre det enklere å ta rusfrie valg. Derfor utvikler vi nye aktiviteter og vi snakker med nye ord og begreper. Landsstyret gjør et fremtidsrettet valg når de nå fremmer KLAR - solidaritet og forebygging som forslag til nytt navn på IOGT. Selv om det er smertefullt å måtte gjøre endringer, er vi først og fremst heldige som har en organisasjon proppfullt med engasjement og som er KLAR for å spille en rusforebyggende rolle også i fremtiden.

Hanne Cecilie Widnes
Generalsekretær IOGT

KLAR FOR SOMMERFERIEN

I disse dager er det full rulle i hele Norge med årets Fyll ferien-kampanje. Den andre uka i mai var det blant annet fullt kjørt i Sandnessjøen, Herøy og på Dønna. Her ble det rom for mange gode samtaler og vervet mange nye medlemmer.

- Det er utrolig positivt å være ute med Fyll ferien. Vi møter mange voksne og får snakket med veldig mange om viktigheten av at vi holder barn som rusfrie sone, sier kampanjeleder i IOGT i Norge Gisle Bangsund.

Han står på stand på Amfi Skansen i Sandnessjøen sammen med regionleder Per Arne Lillebø og lokale medlemmer. God stemning preger gjengen som holder ut mange timer på stand.

- Veldig mange vi snakker med blir glade av å få med seg Vinmonopolets tips til alkoholfri drikke til grillmaten. Det er veldig gøy for oss å ha med Vinmonopolet på laget, det setter folk pris på, sier Bangsund.

VERVER MANGE MEDLEMMER

Bangsund kan fortelle at Fyll ferien er en strålende kampanje å verve medlemmer på. I løpet av dagene i Sandnessjøen ble det vervet veldig mange medlemmer.

- Vi kommer i en veldig fin samtale med folk når vi er ute med et budskap av typen vi har med Fyll ferien. Det er lett å avdekke om folk har de samme verdiene og holdningene til russpørsmål som vi har i IOGT. Har de det, er det ofte at de ender opp som medlem etter en samtale med oss, sier Bangsund.

Han avslutter med å skryte veldig av den innsatsen som gjøres på både regionalt og lokalt plan i hele Norge i disse dager. Fyll ferien er i ferd med å nå mange av årets mål og veldig mange ildsjeler fortjener skryt for innsatsen.

ÅSANE LØP INN 200.000,- TIL INDIA

115 elever og ansatte deltok i solidaritetsløp rundt Lille Lungegårdsvann i Bergen i begynnelsen av mai.

Av Hanne Gade Ringdal

Sponsorinntektene, som den enkelte deltaker hadde skaffet, gikk til Surakshasenteret i India, og til sammen kom det inn nesten 200.000 kroner. Senteret drives av APSA (Association for Promoting Social Action) sammen med FORUT og Åsane Folkehøgskole har finansiert bygging og drift.

GIR TIL SKOLEGANG FOR JENTER

Rehabiliteringssenteret Suraksha er et krise- og omsorgssenter for jenter i alderen 13 – 18 år som har vært utsatt for overgrep, mishandling og omsorgssvikt. De får skolegang og psykologhjelp for å komme videre i livet. I 2016 hadde 56 jenter tilbud ved senteret og behandlingen strekker seg over to til tre år. Etter det får de tilbud om videre oppfølging/skole i regi av andre APSA institusjoner.

Elever og lærere ved Global linje ved Åsane Folkehøgskole har i flere år besøkt Surakshasenteret og i våres var det ni elever og to lærere som var fire uker i India.

BESØKTE SENTERET I INDIA

Amalie, en av elevene, fortalte om mange sterke og fine opplevelser fra oppholdet. Hun opplevde jenter som ved hjelp av dans, yoga, teater og terapi fikk bearbeidet sine traumer. Jentene utstrålte livsglede, var tillitsfulle og hadde masse energi og satte pris på aktivitetene de hadde sammen med Åsane elevene.

Rektor på Åsane, Bjørn Berentsen, åpner årets Løp for India.

Global Linje hadde ansvaret for "Løp for India"- arrangementet. De hadde fått god pressedeckning i aviser og alle som var i nærheten av Lille Lungegårdsvann opplevde et fantastisk engasjement med musikk, salg av egenproduserte kaker og en uendelig rekke av løpende elever og ansatte. Jeg vil berømme skolen med alle ansatte for en fantastisk innsats!

Det nytter å bidra til et bedre liv for jentene ved Surakshasenteret! Alle oppfordres til å sponse Åsane Folkehøgskole til neste år når de gjentar "Løp for India", sier leder i IOGT Hanne Gade Ringdal.

Aksent
Medlemsblad for IOGT i Norge
Torggt. 1, 0181 Oslo // Telefon: 23 21 45 80 // E-post: iogt@iogt.no

UTGITT AV: Akademisk forlag, Haugesund // ANSVARLIG REDAKTØR: Hanne Cecilie Widnes //
ANNONSESALG: Kåre Nesheim, tlf 952 74 241 // REDAKSJON: IOGTs sentralkontor //
GRAFISK PRODUKSJON: Poppcorn design - poppcorn.no // TRYKK: Haugesund Bok & Offset - hbo.no //
FORSIDEBILDE: Shutterstock

ISSN 1890-2553

HEINEKEN I AFRIKA: KORRUPSJON, AGGRESSIV MARKEDSFØRING OG SAMARBEID MED KRIGSFORBRYTERE

Gravejournalisten **Olivier Van Beeman** har avdekket at Heineken sin måte å markedsføre alkohol på i Afrika undergraver utvikling og god folkehelse.

Olivier Van Beeman // har skrevet bok om Heineken sin opptreden i Afrika.

Av Katarina Nordanger, FORUT

Vår bistandsorganisasjon FORUT har lenge argumentert for at bærere av de moderne folkesykdommene ikke er malariamygg eller virus, men store industrikonsern. Med massiv markedsføring og systematisk politikkpåvirking er multinasjonale konserner innenfor usunn mat, tobakk og alkohol med på å undergrave de framskrittene som er gjort på helsefronten.

OLIVIER VAN BEEMEN OG HEINEKEN I AFRIKA

I mars 2017 kom Olivier Van Beeman, en nederlandsk gravejournalist, til Oslo for å snakke om sin bok "Heineken i Afrika". Boka som kommer ut på engelsk i desember har skapt debatt i både Europaparlamentet og i den nederlandske nasjonalforsamlingen. Gjennom tre års arbeid i elleve afrikanske land har Van Beeman undersøkt konsekvensene av Heinekens forretning i Afrika hvor de introduserer sitt øl for et nytt og stadig voksende marked. På FORUTs seminar med Fellesrådet for Afrika, og i møter med journalister og organisasjoner, hevdet Van Beeman at Heineken har samarbeidet med totalitære regimer, diktatorer og minst en krigsforbryter. Øl-produsenten har unndratt skatt og har vært delaktig i korrupsjon i flere av landene der Heineken opererer.

Van Beeman mener også at Heineken ikke er god nok på å følge OECD sine retningslinjer for reklame. I retningslinjene står det at man ikke skal desinformere og at man skal være spesielt varsom når man jobber med sårbare mennesker. Heineken hevder at de forfekter en ansvarlig drikkekultur, men i realiteten har de en rekke tiltak som skal fremme økt salg - og økt konsum.

Til Bistandsaktuelt forteller Van Beeman at "selskapet bruker corporate social responsibility (CSR) nærmest utelukkende for å fremme salg. Han forteller at skoler selskapet har bidratt til å realisere i DR Kongo er påmalt ølmerket Primus sin logo, at både medisinsalg og politistasjoner bærer øl-gigantens budskap på ulike måter".

I løpet av Van Beemens opphold i Oslo snakket han om flere aspekter av Heinekens virksomhet som er ødeleggende for utvikling i flere av de afrikanske landene de er representert i. Deriblant gjennom markedsføring og konferanser om alkohol & helse hvor budskapet har vært at forbrukerne vil bli sterke av å drikke øl, at de vil få et bedre sexliv og at man kan leve lenger om man drikker.

Ifølge Verdens Helseorganisasjoner er det foreløpig ikke store alkohol-problemer i de fleste av landene Heineken opererer i Afrika. Van Beeman mener det er fordi folk ikke har kjøpekraft til å kjøpe relativt dyr øl, enda. På et spørsmål om akkurat dette fra Bistandsaktuelt, svarte han at "det er en risiko for at økt levestandard kan ende i økt alkoholkonsum. Det er i hvert fall det industrien selv ønsker. De konkurrerer med mobiltelefonelskaper og andre som selger varer som er velstands-symboler. Statistikk fra Den afrikanske utviklingsbanken på Burundi tydeliggjør dette. Tallene som omhandler et av Afrikas absolutt fattigste land, viser at folk i gjennomsnitt bruker 17 prosent av sine tilgjengelige midler på alkohol og sigaretter, mens de bruker én prosent på kostnader til utdanning og én prosent på klær. Slike tall er ikke veldig oppløftende lesning med tanke på utvikling".

ETISKE GRENSER FOR INVESTERINGER

Ved utgangen av 2016 var rundt 1% av oljefondet investert i alkoholindustrien, inkludert 5 milliarder i Heineken. Vår felles sparegris, oljefondet, bør styres unna plasseringer som bidrar til å gjøre verden til et dårligere sted. Som gjennomgangen av Heineken viser, bidrar alkoholprodusentenes atferd i fattige land til at flere barn rammes av omsorgspersoners alkoholbruk gjennom at familien mister inntekt eller gjennom vold og mishandling. Oljefondet bør derfor trekkes ut av investeringer i alkoholprodusenter.

FORUT driver kampanjen Oljefondet ut av alkoholindustrien for å sette fokus på alkohol som et problematisk produkt som skaper store sosiale og helseskader i verden, og for å sette fokus på industriens oppførsel, da spesielt i det globale sør.

For å lese mer om Van Beemens besøk i Oslo eller om hans bok: Olivier van Beeman:
<http://www.heinekeninafrika.nl/>

Bistandsaktuelt: <http://www.bistandsaktuelt.no/nyheter/2017/heineken-i-afrika/>

Ønsker du mer informasjon om kampanjen eller vil motta nyhetsbrev? Send en epost til Katarina.
Nordanger@Forut.no

Promenaden AS

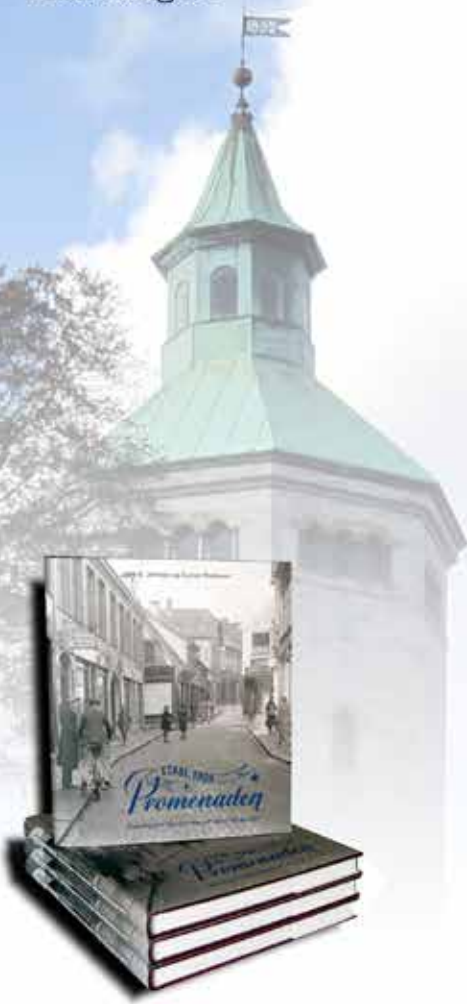
Promenaden AS ble etablert i 1909 og drev restaurant i Kirkegaten 20 i Stavanger.

Restaurantdriften opphørte i åttiårene, men selskapet fortsatte virksomheten som eiendomsselskap.

Promenaden AS eier tre forretningsbygg i Stavanger sentrum. Disse leies ut til butikker og kontorer.

En betydelig andel av overskuddet deles årlig ut til organisasjoner og institusjoner som arbeider mot rus, særlig blant ungdom.

Selskapet har gitt ut flere bøker om avholdsbevegelsens virksomhet i Stavanger.

Selskapets medarbeidere i restaurantlokalet tidlig på nittenhundretallet

FOTO: Hilde Lillejord

GRAVIDE I NORGE DRIKKER MINST I EUROPA

En stor europeisk undersøkelse viser at norske kvinner i stor grad følger anbefalingene om å holde seg **uten alkohol under svangerskapet**.

AV JAN TORE EVENSEN

Norske helsemyndigheter er klare i sine anbefalinger når det gjelder bruk av alkohol under svangerskapet.

- En svanger kvinner bør ikke drikke alkohol
- En kvinne som allerede har drukket alkohol i svangerskapet bør stoppe for å minimalisere videre risiko
- En kvinne som planlegger å bli gravid bør ikke drikke alkohol.

INGEN SIKKER GRENSE

Nå er det ikke blitt fastslått noen klar sammenheng mellom et lavt alkoholforbruk mens man er gravid og skader på barnet. Men det er samtidig ingen sikker grense for hva som er sikkert. Derfor har de norske anbefalingene vært klare. Det antas at det i Norge blir født rundt 60 barn med føtalt alkoholsyndrom (FAS) hvert år og 200-300 med alkoholrelaterte fosterskader (FASD). Et høyt forbruk når man er gravid kan også ha negative konsekvenser for barnet som dårligere læreevner og atferdsproblemer.

LAVT FORBRUK I NORGE

Nå viser en europeisk studie at norske kvinner i stor grad følger anbefalingene, i hvert fall sammenlignet med andre land. I studien hvor nesten 8000 europeiske kvinner fra 11 land ble spurt om sitt alkoholbruk kom Norge på en klar

bunnplass. 4,1 % av kvinner rapporterte om at de hadde drukket etter at de hatt født beskjed om at de var gravide. Nærmest kom vårt naboland, Sverige, med 7,9 prosent og Polen med 9,7.

Gjennomsnittet i Europa var på 15,8 prosent. Av disse drakk 39 prosent minst en alkoholenhet per måned i svangerskapet. Høyest lå britiske kvinner hvor 28,5 prosent opplyste om at de hadde drukket fulgt av russiske kvinner hvor 26,5 prosent brukte alkohol.

- Forskjellene i gravide kvinners drikkeatferd i de ulike landene, kan ha mange forklaringer foruten forskjellig villighet til å opplyse om eget alkoholbruk i svangerskapet. Det kan være forskjeller i nasjonale retningslinjer og kampanjer om alkohol og graviditet, eller ved en kombinasjon av alle disse faktorene, sier professor Hedvig Nordeng fra Folkehelseinstituttet som er hovedansvarlig for studien i Norge.

KOPLING MELLOM UTDANNING OG ALKOHOLBRUK

Forfatterne av studien opplyser om at koplingen mellom utdanning og alkoholforbruk var den sterkeste sosiodemografiske faktoren i studien. Kvinner med mer enn videregående utdanning hadde større sannsynlighet for å drikke mer enn de med lavere utdanning. Dette

var imidlertid ikke tilfelle i Finland og Sverige, noe som ser ut å bekrefte tidligere forskning som sier at sosiale ulikheter påvirker forbruket blant nordiske kvinner i mindre grad enn kvinner fra andre europeiske land.

Selv om rundt 75 prosent av europeiske kvinner ikke bruker alkohol i svangerskapet betyr tallene at over 700 000 fostre kan ha blitt utsatt for alkohol i løpet av svangerskapet.

RESULTATER FRA STUDIEN

- I gjennomsnitt rapporterte 16 % av kvinnene i de 11 europeiske landene at de hadde drukket alkohol etter at de kjente til at de var gravide.
- Høyest andel kvinner som rapporterte alkoholinntak var Storbritannia (28,5 % og Russland (26,5 %) . Norge (4,1 %) og Sverige (7,2 % lå lavest.)
- Kvinner som rapporterte alkoholbruk under svangerskapet var eldre, høyere utdannet, i jobb og røykere før svangerskapet, sammenlignet med kvinner som ikke rapporterte alkoholbruk.
Kilde: Folkehelseinstituttet.

- VIL VERE EIN AKTIV LEIAR FOR IOGT

Nils Johan Garnes med mange års erfaring både frå norsk og europeisk ruspolitikk er valkomiteens kandidat til ny leiar i IOGT.

AV JAN TORE EVENSEN

Nils Johan høster oliven på // gården i Sør-Italia.

- Ein treng jo oliventre for å bli olivenbonde, svarer Nils Johan på spørsmålet korleis ein blir ein. - Det beste er å finne land med gamle tre slik at ein ikkje treng å plante og gro sine eigne tre. Eit oliventre gir oliven etter ca. 10-15 år, men tar betraktelig mykje lenger tid for å bli eit stort og godt tre.

VIL VÆRE EN AKTIV LEIAR

Det ville vere å trekke metaforane litt langt å samanlikne jobben som olivenbonde med å være leiar i ein organisas-

jon som IOGT, men Nils Johan satser på begge deler dei neste åra. - Dersom eg blir vald har eg lyst til å vere ein aktiv leiar. Kjennskap til heile organisasjonen er viktig for meg og eg har lyst til å promotere og vise alt me gjer i møter med andre organisasjonar og nettverk.

HARDT RUSKLIMA

Eit godt nettverk har han opparbeida seg etter arbeid i den europeiske paraplyorganisasjonen Eurocare i Brussel og sist for Institute of Alcohol Studies i London. Her har han arbeida opp mot britiske politikere, og følgd det internasjonale arbeidet både mot EU og WHO. - Russituasjonen og ruspolitikken har eit hardare klima i England enn i Noreg, seier han. - Politisk er England meir liberalt med sal i butikk opp til 24 timar i døgnet, mykje reklame av alkohol og også billig i pris. Den høgredominerte regjeringa ser helst at folkehelse skjer gjennom mjuke politiske rammer, der industrien sjølve skal implementere det dei opplever som nødvendig. Samtidig er det mykje som skjer på forskningsfronten med stor aktivitet, og også eit aktivt sivilt samfunn der me har sett blant anna stor interesse frå kreftorganisasjonane dei siste åra.

VENDER HEIM TIL VINJE

Nå vender han heim til heimbygda Vinje for å bli IOGT-leiar, men altså også for å følge opp salet av olivenolje frå gården i Sør-Italia, som han driver samen-

med partneren Giovanni. - Det er hans familieselskap, fortel han. - Me har eit hus som ligg midt i landsbyen Solopaca. Rundt landsbyen er det store område med vinranker og oliventre, og me har 1200 oliventre i dag. Målet er ikkje å bli ein storprodusent, men me treng å bli større enn det me er i dag.

STARTA I JUVENTE

Karriera på rusfeltet begynte som så mange andre via Juvente-prosjektet Handling Mot Rusgift på midten av 90-tallet. - Miljøet opplevde eg som veldig inkluderande og engasjerande, og eg takka ja til å delta på oppfølging-kurs og arrangement. Seinare ble det også plass i Juvente sitt forbundsstyre.

I IOGT sitt sentralstyre har han sutte fire år som nestleiar. - Å være ein del av sentralstyret dei siste fire åra har vore ei positiv oppleving, både med hyggelige folk og også det eg opplever som viktig innhald. IOGT har ein dyktig stab med tilsette, og eit stort engasjement med deltakarar i prosjekt og medlemmer rundt om i Noreg, seier han når han skal summere opp disse årene. - Det er ein kompleks organisasjon med stor aktivitet, fortsetter han, og eg synes av og til ei intern utfordring vil vere å sjå alt me gjer i heile organisasjonen, anerkjenne og dra nytte av det. Kvar aktivitet høyrer til i ein samanheng i tillegg til å vere viktig i seg sjølv. Han trur IOGT kan bidra framover til å sette ord på negative

Oliveneoljen selges både i // Italia og i Norge.

konsekvensar av alkoholbruk som ikkje nødvendigvis har blitt belyst. - Politisk er liberalisering og individualisering av både problem og løysingar ei utfordring, då eg meiner at samfunnet har ei rolle både med å beskytte og ta vare på når det oppstår problem. Å halde på samfunnet si plikt til respons synes eg blir viktig framover.

LANG ERFARING I ORGANISASJONS-LIVET.

Sjølv meiner han at hans lange erfaring både med organisasjonsliv og rusproblematikk gjer han godt egna som IOGT-leiar. - Eg har vore aktivt medlem i Juvente og IOGT i mange år, og jobba både i Noreg, Europa og England med alkoholpolitikk og forebygging. Det at eg har erfaring både å vere tilsett og vere styremedlem i frivillige organ-

isasjonar er også nyttig erfaring for meg for å kunne leie styret av IOGT.

Landsmøtet ser han uansett frem til. - Eg håper me får gode debattar og samtaler om kva me skal gjere i neste periode samt stor motivasjon for dei neste to åra. Ei av sakene som får oppmerksomhet er nytt namn, og eg meiner at eit nytt namn til organisasjonen vil vere bra for å gjere kommunikasjonen tydelegare og gjere oss i stand til å lett fokusere på innhaldet av det me gjer og bidrar med i dag.

SEL OLIVENOLJE FRÅ GARDEN

I mens blir det seld olivenolje frå gården både i engelske og norske butikkar. - Me er heldige og har møtt stor interesse, seier han. - Me har både små kundar som kjøper nokre få flaskar til større butikkar - felles er at dei er alle opptatt av god matprodukt og kort veg frå produsent til forbrukar. Ved at det er me som plukkar våre eigne oliven sikrar me full innsikt og garanti for produktet. Salet skjer ved at eg tar med meg smaksprøver og tropper opp i butikkar og spør om dei har lyst til å smake og eg kan fortelle om oss. Etterkvart har også kundar tatt kontakt fordi dei har høyrte om oss gjennom andre.

- Eg likar å ha mange ting å halde på med, svarer han når han blir spurt om kva som driv han. - Andre sitt engasjement og samarbeid for å nå måla vi set er veldig motiverande, og eg likar å jobbe i ein kontekst der eg ikkje operere aleine, men heller bidrar til saman å oppnå der me vil.

MÅ FINNE VÅR MÅTE Å JOBBE PÅ

Framtida for IOGT ser han lyst på, samtidig som han ser utfordringar. - Organisasjonslivet i Noreg er under endring og det vil også påverke korleis me i IOGT jobbar. Aktivitet og engasjement er ikkje berre medlemmer lenger, samstundes som medlemmer er viktig for kva me er og gjer. Å finne vår måte å jobbe på og utvikle oss vil vere viktig framover.

GOD VEKST FOR DET ALKOHOLFRIE UTVALGET PÅ POLET

Ann Kristin Bakkeng er godt fornøyd med å være ansvarlig for den kategorien på Vinmonopolet som vokser – det alkoholfrie sortimentet.

AV JAN TORE EVENSEN

SER FORSTERKENDE TREND

Bakkeng er kategorisjef for det alkoholfrie sortimentet. Hun ser en selvforsterkende trend i at man det siste året har satt mer fokus på kategorien og sett større interesse blant kundene. Når kundenes interesse øker begynner gjerne journalister også å skrive om det. - Vi ser at det er kvinner mellom 30 og 44 år som er de som kjøper mest av de alkoholfrie varene, forteller hun. - De unge kjøper moster, mens de eldre ser ut til å foretrekke de alkoholfrie vinene. 9 prosent kommer til polet kun for å kjøpe alkoholfritt, mens 27 prosent av Vinmonopolets kunder handler alkoholfritt. Det er store geografiske forskjeller i kjøp av alkoholfri rødvin og eplemost. I Trøndelag og Nord-Norge kjøpes det mest alkoholfri rødvin, mens eplemostene først og fremst går unna i Oslo-området. Det er alkoholfri musserende Vinmonopolet selger mest av, og som står for den største veksten. Moster og

alkoholfri vin selger omtrent like mye, men mens salget av moster nærmest har stagnert er det relativt stor vekt i salget av alkoholfri vin.

BREDDE OG KVALITET

Hele sortimentet er på rundt 40 produkter, hvorav 16 er alkoholfrie viner. - Planene er ikke at det skal bli så veldig mye større, men at vi skal ha god kvalitet og bredde innenfor dette antallet. Og vi skal være konkurransedyktig på pris, forteller Bakkeng.

Det siste året har polet tatt inn mer limonader og leskedrikk, som ser ut til å falle i smak. Av de nylanserte varene nå i vår er bl.a en sprudlende eplemost med rabarbra og Kondrauer Hopster - en tonic med smak fra sitron, grønn te og humle.

FORBRUKERMAKT VIRKER

Alle pol skal ha et alkoholfritt utvalg, men det varierer fra pol til pol hva som blir tatt inn. Bakkeng sier at det er fullt mulig å påvirke

det lokale polet om hvilke varer de tar inn. Mens det for de alkoholholdige varene er en grense for hvor mange typer de ulike butikkene skal ha inne, er det ingen slike begrensninger på de alkoholfrie. Om butikken får mange henvendelser om et produkt kan dette tas inn, og går ikke på bekostning av de varene de ellers har i butikken.

Alkoholfri vin har hatt et litt dårlig rykte. - Utfordringen, forklarer Bakkeng, er at når man fjerner alkoholen risikerer man at mye av aromaen i drikken også forsvinner. Ofte tilsettes det da en del sukker for å kompensere for manglende alkohol, noe som gjør vinen søt.

NOE FOR ENHVER SMAK

Ann Kristin Bakkeng er opptatt av at polet skal ha noe for enhver smak. - Kvalitet er viktig, men det vil alltid være ulike oppfatninger om hva som er god drikke, mener hun. Utvalgte dager i mai har polet servert smaksprøver av de alkoholfrie varene til kundene. Den 8. juni markeres rusfri dag. Hun håper at flere tar seg en tur på polet denne dagen for å smake gode alkoholfrie produkter.

Etter av vi i sist nummer testet ingefærol har nå tiden kommet til alkoholfrie viner. 1 og 2 i testen er hvitviner, 2,6 og 7 er musserende viner, 7 og 8 er rosèviner, mens 9-13 er rødviner. 5 og 6 er mer cider-aktige drikker. Testpanelet vårt denne gangen er et rent IOGT-panel med generalsekretær Hanne Cecilie Widnes, prosjektleder Mirjeta Emini i Sterk&Klar og regionkonsulent i region sør, Solveig Rauan Holten.

Testpanelet vårt sammen med // kategorisjef for alkoholfritt, Ann Kristin Bakkeng, på Vinmonopolet,

TESTRESULTATER

VENDOME CHARDONNAY

Første vin, og assosiasjonene til altervin kommer raskt. Lukter bedre enn det smaker, og virker litt tynn. Kort ettersmak. Litt kjedelig, mener panelet.

TORRES NATUREO FREE MUSCAT

Panelet setter pris på den friske fargen. Vinen var litt perlede, noe som fikk flere til å lure på om dette var en musserende vin. Kan fungere som en god velkomstdrink, men mangler den lille edge. Panelet deler seg fra 2 til 5 på denne.

CARL JUNG CHARDONNAY TESTVINNER

Nå ble det god stemning rundt bordet. Litt søt, men syrlig nok. Lukter fyldig. Lukter og smaker slik vin skal gjøre.

SPARKLING APPLE AND WILLIAMS PEAR

Lukter champagnebrus, men panelet er godt fornøyd. Mer en slags cider enn vin, dog. Pæresmaken er tydelig. Skummet som samler seg øverst i glasset trekker ned.

FLÄDERBLOMSTVIN

Hylleblomst på norsk. Frisk og god, selv om smaken var litt uvant for en. Lukten fantastisk. Gir to femmere og en sekser. Vi har fått en god start på testen.

CARL JUNG SCHLOSS BOSSENBURG

Den gode stemningen holder seg. Nok en gang to femmere, og en sekser. Smaker autentisk, man kan kjennene råvarene i vinen. Får ikke noe følelse av at noe er tatt ut av den. Litt bitter og god. Lukter som vin skal gjøre.

RICHARD JUHLIN BLANC DE BLANES

Etter flere gode luktopplevelser, er førsteinntrykket av denne at den ikke lukta så godt. Smaken dømmes imidlertid bedre enn lukten. Flere gode viner gjør at panelet føler de må begynne å skille bedre mellom de riktige gode og de ikke så gode.

MOROUJ SPARKLING ROSÉ

Så var vi ferdig med de hvite og musserende vinene, og gikk over til rosè-viner. Litt uenighet i panelet, og karakterer fra 2 til 4. Men spørsmålet om rosévin egner seg dårlig som alkoholfri vin henger i luften.

TORRES NATUREO SYRAH CABERNET SAUVIGNON

Vinen dømmes sur og tynn på smak. Den beste som sies om denne er at fargen gjør at ungene nok ville ha snappet den med seg.

L-CABERNET SAUVIGNON

Denne var skuffende. Rødvinene sliter. Panelet er usikker på lukten og hva den minner om, men er enig i at smaken ikke var noe særlig.

RAWSONS RETREAT CABERNET SAUVIGNON

Denne betegnes av en av testerne som å ha en bismak av rødvin. Den kan drikkes, men druejuice vil gjøre samme nytten.

TORRES NATUREO FREE SYRAH

Igjen tam og tynn smak, selv om den lukter godt. En mente dette var mer vann tilsatt farge.

Carl Jung Merlot

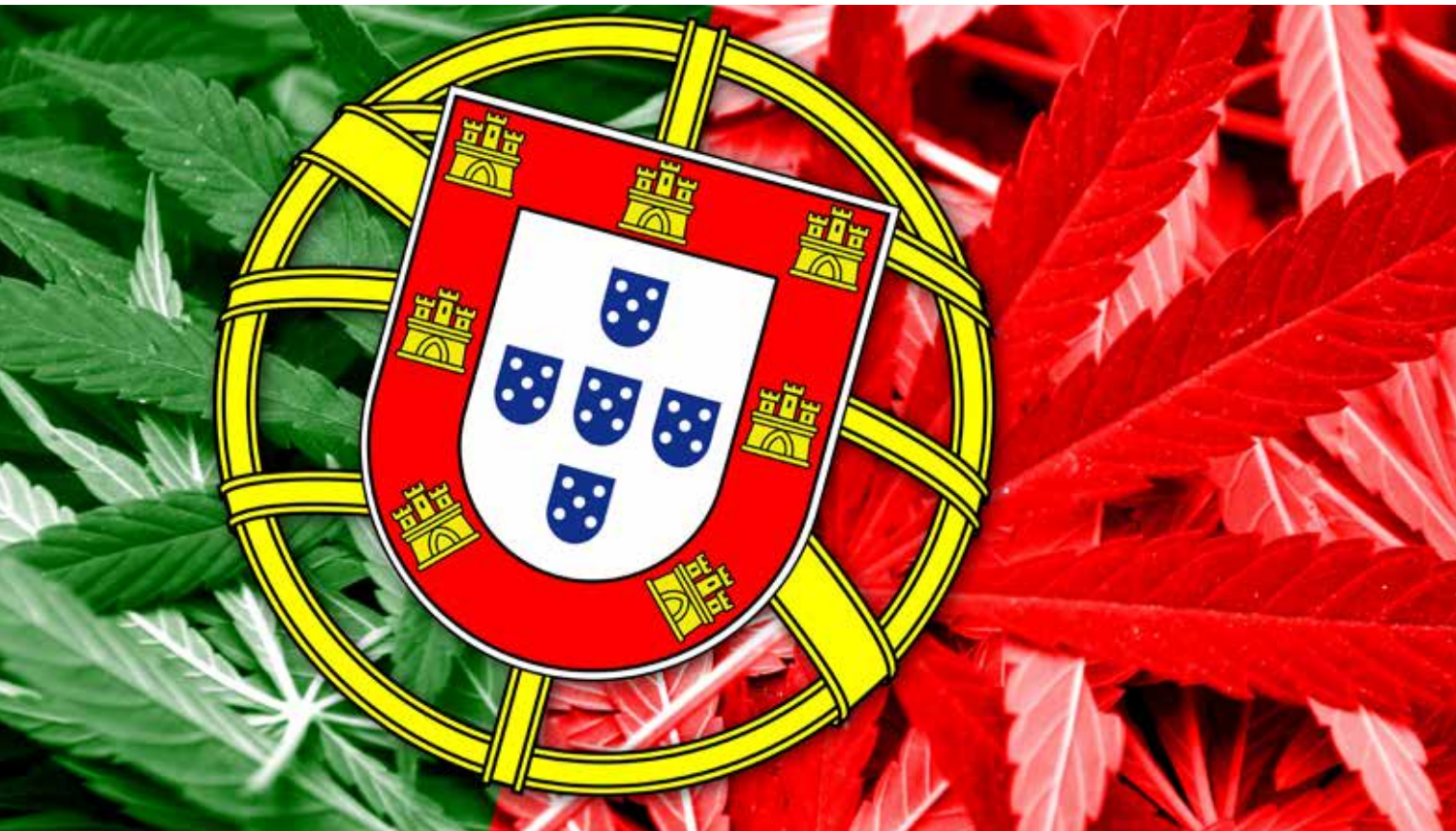
Det ar seg litt opp igjen. Solbærsmak og kraftig smak. Lukter bedre enn den foregående.

HVA HAR DE GJORT I PORTUGAL?

Hvorfor ser norske partier nå mot **Portugal** når de ønsker å reformere den norske narkotikapolitikken?

AV JAN TORE EVENSEN

Den norske narkotikapolitikken er i endring. Ingen politiske partier ønsker legalisering, selv om De grønne vil utrede salgssteder for stoffer som i dag er illegale. Formuleringene i programmene varierer fra avkriminalisering til å reformere politikken eller reaksjonene. Sannsynligvis blir det opprettet en ruskommisjon etter valget som skal komme med forslag om hvordan en fremtidig politikk skal være.

Mange av partiene ser sørover, til Portugal. Men når det kommer til hva

Portugal faktisk har gjort, og hvilke resultater de har fått spriker svarene.

PORTUGAL-MODELLEN

Portugal avkriminaliserte bruk og besittelse av narkotiske stoffer i 2001. Det vil si at det juridiske ansvaret for bruk av narkotiske stoffer formelt ble flyttet fra straffelovgivningen til helse og sosialsektoren. Besittelse av narkotiske stoffer for mer enn ti dagers forbruk er fortsatt forbudt, men de som blir tatt med mindre enn dette må møte for en kommisjon som avgjør hvilke sanksjon-

er som er best tilpasset den enkeltes situasjon. Her skal det tas hensyn til hva slags type narkotika som er brukt, type bruk - offentlig eller privat - hvor ofte man bruker og brukernes økonomiske og finansielle stilling.

Brukerne kan altså fortsatt møte sanksjoner, men av den typen vi kaller for administrative. En fartsbot er et eksempel på en administrativ sanksjon. Du må betale en bot for å ha kjørt for fort (og om du har kjørt veldig for fort kan du også få en strafferettslig sanksjon som feng-

sel), men havner ikke i noe strafferegister. I Portugal har kommisjonene et register med sanksjoner de kan bruke fra bøter og periodisk rapportering til å tilby behandling. Kommisjonene kan imidlertid ikke pålegge tvangsbehandling eller sende brukerne i fengsel. De fleste som møter for kommisjonene får imidlertid saken sin suspendert siden det er første gangen de er der, og det ikke er noen grunn for behandling. Dette gjaldt 67 % av dommene i 2012. 14 % ble anbefalt behandling, mens 15 % fikk andre sanksjoner.

INGEN LEGALISERING

Portugal har altså ikke legalisert narkotika, og har heller ingen planer om å gjøre det. Produksjon, distribusjon og salg av narkotika er fortsatt forbudt. Portugal er heller ikke alene om å ha avkriminalisert i Europa. Både Italia og Spania har gjort det samme, og det er en del av en større trend å la brukerne av narkotika slippe lettere fra det og heller gå etter bakmennene. Dette kan man og si har vært utviklingen i Norge uten noen avkriminalisering.

GJORDE MER ENN Å AVKRIMINISERE

Portugal gjorde mer enn å avkriminalisere, noe som gjør det vanskelig å si hvilke effekter som skyldes dette og hva som skyldes de andre tiltakene de satte i gang. Større ressurser ble satt inn på rusfeltet for å utvide og forbedre både forebygging, behandling og ettervernarbeidet. Også andre sosiale reformer ble gjennomført i samme periode som en garantert minstelønn.

Dr Joao Gaulao, som koordinerer narkotikapolitikken i Portugal, har ved flere tilfeller presisert at det vanskelig å peke på en direkte link mellom avkriminalisering og nedgangen i antallet overdoser eller andre positive trender i Portugal.

HVORDAN HAR DETTE VIRKET I PRAKSIS?

Tilhengere av Portugal-modellen peker på flere positive trender i Portugal etter 2002.

- En sterk reduksjon i antallet nye HIV- og AIDS tilfeller fra rundt 900 tilfeller i 2002 til rundt 150 i 2010.

- Overdosedødsfall har gått ned fra rundt 80 til 16 i 2012. Tallene er imidlertid usikre og ikke helt sammenlignbare, og må også disse sees i sammenheng med satsingen på behandling og skadeforebyggende tiltak. Tallene gikk også ned i flere andre europeiske land i samme tidsrommet. Norge har både før og etter 2002 ligger over Portugal. I perioden fra 2002 har tallene ligget mellom 300 og rundt 250. I 2014 lå tallet i Norge på 266.

- Reduksjon i byrden på rettssystemet og politiet. Antallet narkotika-relaterte domme i fengselssystemet falt fra 44 % i 1999 til 21 % i 2008. Politiet spiller imidlertid fortsatt en rolle i å finne brukere. Frem til 2010 var det liten endring i antallet sanksjoner, og kontakten mellom brukere og politi endret seg lite slik at det fra politiets side var liten endring i ressursbruk.

- Bedret helse for brukerne, som imidlertid også kommer av andre tiltak enn avkriminalisering.

En uventet effekt man så etter at loven ble endret var imidlertid at det ble en nedgang også i antallet dommer for narkotikahandel, som altså ikke var en del av endringene i lovverket. Men det ser altså ut som om rettsvesenet tolket endringene slik at man skulle se mildere også på andre typer narkotikakriminalitet.

LITEN ENDRING I BRUK

Samtidig førte avkriminaliseringen heller ikke til noen vesentlig økning av bruken av narkotika stoffer. Bruken økte i årene etter avkriminaliseringen, selv om økningen var beskjeden. I 2001 svarte 3,3 % av de spurte av de hadde brukt cannabis siste 12 måneder, mens i 2007 svarte 3,6 prosent det samme. For alle typer narkotika hadde prosentandelen gått opp fra 3,4 til 3,7 prosent. Etter 2007 har imidlertid bruken gått ned igjen og andelen som sa de hadde brukt cannabis siste år lå i den siste undersøkelsen fra 2012 på 2,7 %. Trenden for heroin og kokain er den samme. Blant 15- og 16-åringer er bildet litt annerledes, hvor andelen som svarte at de i løpet av sitt liv hadde brukt

cannabis gikk ned fra 2003-2007, men har siden gått noe opp igjen. (Espad 2015). Fra å være et av landene med lavest livstidsbruk blant ungdommer på 90-tallet er de nå rundt snittet i Europa. Igjen er det imidlertid vanskelig å kople dette direkte til avkriminaliseringen, og mange av de samme trendene som vi ser i Portugal ser vi også i andre europeiske land. EMCDDA konkluderte i 2011 med at narkotikasituasjonen i landet ikke har noen utviklingstrekk som tydelig skiller seg fra andre europeiske land med en annen politikk.

Forskning viser at det ikke er straffnivået som virker forebyggende, men sannsynligheten for at man blir tatt og dømt. I årene før avkriminaliseringen i Portugal ble mindre enn en prosent av de som ble anholdt for brudd på narkotikalovgivningen dømt for bruk. Sån sett var lovendringen langt på vei en videreføring av eksisterende praksis, og man skulle ikke forvente de store endringene.

PORTUGAL PÅ NORSK

Akkurat hvilken modell man faller ned på i Norge er uklart, selv om flere av partiene viser til kommisjoner av typen man har i Portugal som en vei å gå. Ulik kultur, forhold til politiet og rettsvesenet gjør at effektene av en modell i et land ikke automatisk kan overføres til et annet. Det gjelder også hva som skjer i Portugal.

KILDER:

Laqueur, Hanna (2014) «Uses and Abuses of Drug Decriminalization in Portugal» i *Law & Social Inquiry, Journal of the American Bar Foundation. Vol 40, issue 3.*
UK Home office. *Drugs International Comparators. October 2014*
Actis-notat 3:2015. *Myter og fakta om cannabis*
EMCDDA (2015) *European Drug Report 2015 Library of congress. Decriminalization of Narcotics: Portugal.* https://www.loc.gov/law/help/decriminalization-of-narcotics/portugal.php#_ftnref64

KLAR FOR ENDRING?

Landsstyret forslår at IOGT bytter navn til **Klar – solidaritet og forebygging.** Vi har spurt noen medlemmer hva de mener.

Høringen som ble gjort i fjor viste at organisasjonen er delt i spørsmålet. Av de som svarte var det åtte avdelinger/områder som sa ja til navneendring, mens ni sa nei. Blant medlemmene som svarte var det et solid flertall mot, selv om antallet var ganske lite. 80 sa nei, mens 30 sa ja. I de andre gruppene som ble spurt – medlemmer i Juvente, ansatte, frivillige i

enestående familier og ansatte/elever på Åsane var det flertall for navneendring. I fokusgruppene utenfor organisasjonen har anbefalingen stort også vært at IOGT bør bytte navn.

Vi har spurt noen medlemmer om hva de ville stemt i saken.

JOHN SAMSONSEN, BERGEN

Jeg mener at IOGT er bedre en Klar, og at vi må gjøre det samme som DNT og finne en godt slagord (Rusfri, Solidaritet, Fred.)

HÅVARD LINDHEIM, ASKIM

Navn som IOGT er veldig vanskelig å forklare. Det blir ikke så mye lettere hvis man skal begynne å forklare hva bokstavene står for heller. "Godtemplarer" er det få som har noe forhold til i våre dager. Like greit (og på høy tid) å bytte, og Klar er et av de beste forslagene. Jeg synes logoforslaget ser fint ut. Akkurat for øyeblikket er det en ulempe at "IOGT" er kjent mens "Klar" er helt ukjent, men slik var det også for NGU/DNTU; i dag har Juvente et bra navn som folk kjenner igjen.

SVEIN SÆTERDAL, OSLO

Navneforslaget er rett nok bedre enn bare Klar, som ikke sier noe om hva organisasjonen står for. Men jeg synes Rechabs Mindes innsendte forslag: "IOGT rusfri solidaritet" er langt bedre. Dette forslaget bevarer både den opparbeidete navnekapitalen som IOGT navnet har i mange lokalsamfunn og blant medlemmene og med "etternavnet" får med seg de viktigste sidene ved organisasjonen. RMs forslag er godt i tråd med trenden hos andre avholdsor-

ganisasjoner (eller muligens måteholdsorganisasjoner) som har skiftet navn i det siste. For eksempel: "MA rusfri Trafikk" og "DNT- Edru livsstil".

ARE ERIKSEN, NORDREISA

Jeg støtter navneendringen til KLAR, men mener at solidaritet og rusforebygging skal være underteksten. Jeg synes forebygging er alt for lite spesifikk, hva slags forebygging? IOGT har siden stiftingen vært en avholdsorganisasjon, med fokus på rusforebygging. Dette er vår greie og en klargjøring av vår identitet vil komme med tilføyelse av rus på forslaget om forebygging. Forebygging er så mangt, og vår kjerneverdi har vært arbeidet og fokuset på avhold fra alkohol og andre rusgifter. De ideologiske kjerneverdier skal man ikke endre, men holder dem frem så de synes. Rusforebygging plasserer oss tydelig innenfor den idemessige ramme IOGT har hatt. Godtemplarbegreper er i dag stort sett ukjent. Hvis vi bruker templar-navnet kan vi bli assosiert med ytterliggående nasjonalister, og det vil flertallet (alle?) av medlemmene helst ikke. Vår organisasjon har vært i endring gjennom mange år og tåler derfor et navnebytte til noe som kan brukes i markedsføringen. KLAR er det beste av de alternativene jeg har sett.

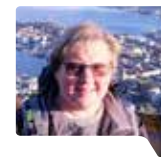
MONICA SKOGLUND, SARPSBORG

Jeg synes ikke at IOGT skal skifte navn til Klar, selv om navnet har en undertittel. IOGT-navnet er tradisjonsrikt og innarbeidet. Navnet har rotfeste i mange land, og det er forholdsvis kjent. Klar-navnet må gjøres kjent i befolkningen, og denne merkebyggingen tar tid. En del av våre medlemmer synes at navnet er gammeldags og ute av tiden, men jeg synes ikke at det nye navnet er noe "klarere" enn det gamle. Lag samme undertittel på IOGT-navnet da, vel!

JOHANNES SANDSTAD, NAMSOS

For det første er IOGT modert for avløsning. Vi trenger et navn, som overfor dagens befolkning, i større grad peker på hvem vi er og hva vi vil. Navneendring for en organisasjon med mer enn 100 års virksomhet er ikke enkelt. Skal vi lykkes med det, er det viktig med bredest mulig oppslutning. "Klar forebygging og solidaritet" har ikke vært mitt førstevalg. Samtidig er det langt bedre enn det vi har. Slik det ligger an nå ser dette ut til å få bred støtte. Det vil derfor også få min støtte, samtidig håper jeg vi kan knytte begrepene kunnskapsbasert, livsstil, aktivitet og rusfri til bokstaveneste i KLAR.

SOLFRID ENGEN KJØRSTAD, RENDALEN

Jeg er ikke for et navneskifte. Kanskje senere, men da bør det være et alternativ som gir mening, noe jeg ikke synes dette forslaget gir meg.

FREDRIK SÆTRE, HAUGESUND

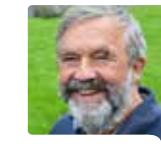
Skal det byttes navn må det være til noe som er bedre. Jeg kan ikke si at jeg prinsipielt er imot at organisasjonen skal bytte navn. Hvilken organisasjon i Norge mener om seg selv at de ikke er Klar? De fleste organisasjoner mener også om seg selv at de er Solidariske. De fleste mener sikkert også om seg selv at deres organisasjon er Forebyggende. En annen grunn til ikke å skifte nå er at dersom IOGT internasjonalt også planlegger navneskifte, bør vi avvente å se hva de kommer til.

DAG ENDAL, OSLO

Å bytte navn på en organisasjon er krevende på mange måter. Derfor gjør man det bare ytterst sjelden; når man har et godt alternativ og kostnadene ved tap av kjennskap i befolkningen er små. Dette gjelder for IOGTs tilfelle. Jeg håpet i sin tid å få "Klar" som navn på Actis den gangen overgangsstyret skulle finne nytt navn, men av ulike grunner ble det ikke mulig den gangen. Nå har IOGT muligheten. Det er mye som skal til for at en organisasjon skal finne et "godt navn". Det skal helst gi en god beskrivelse av hva (hele) organisasjonen står for. Det skal være lett å huske og å si. Det skal være anvendelig å bruke. Og det skal klinge positivt, uavhengig av innholdet i ordene. Veldig sjelden klarer man å finne noe som

tilfredsstillende alle fire kriteriene. Navnet "Klar" gjør det! Ordet "klar" har en tredobbel betydning. Klar i hodet. Klar tale. Klar til innsats. Det er et enkelt ord. Det kan kobles mange fornavn og etternavn (undertitler, slagord osv.) til selve organisasjonsnavnet. Og i mitt hode gir "Klar" positive bilder og assosiasjoner; - til noe lyst, lett, positivt, klar luft, klart vær, klart vann. Oversettelse til engelsk blir en utfordring, men den samme utfordringen vil være knyttet til hvilket som helst norsk navn man måtte velge, inkludert IOGT, så lenge de fire bokstavene ikke betyr noe lengre, verken på norsk eller engelsk.

ALFRED ISAKSEN, FREDRIKSTAD

For å kunne forsvare en navne endring må det være bevist at det nye navnet gir en klar forbedring i forhold til dagens navn. Jeg kan ikke se at dette er tilfelle. Endring av navn vil automatisk gjøre noe ved vår identitet og vi løser oss fra vår historie. IOGT har en lang historie innen folkeopplysning og solidaritet. Når det i tillegg foreslås et navn på organisasjonen som en annen organisasjon allerede har (dog med noen tilleggsord som forlenger navnet), så kan jeg ikke støtte dette

KARI HAGEN, OSLO

Jeg støtter forslaget til navneendring. Mitt utgangspunkt er et ønske om av det IOGT jeg har vokst opp med, skal være en viktig kraft i Norge i framtida - ikke bare som en organisasjon, men også i form av kampanjer, prosjekter, politisk påvirkning og solidaritet. - KLAR er et fint, positivt og tydelig ord - et ord som ikke trenger å forklares, slik som dagens forkortelse. - Jeg mener navneskiftene både for Juvente og JUBA var positive for organisasjonene. Den erfaringen gjør at jeg er trygg på at om et par år er vi alle komfortable med navnet. - Det er viktigere at de som er utafør organisasjonen oppfatter at KLAR er interessant, enn at vi som er innafor gjør det. Det sier jeg med min kommunikasjonsfaglige bakgrunn. Vi vil ha vekst av organisasjonen, vi vil ha politisk innflytelse og vi trenger mange "venner" og sympatisører. Det at vi nå tar ordet KLAR til organisasjonsnavnet vårt, gir oss muligheten til å definere hvordan dette ordet om noen år oppfattes av omverdenen.

AUD OLSBU, ARENDAL

Jeg støtter ikke navneendringen. Kan ikke se at vi vinner noe på å måtte forklare at vi er tidligere IOGT. Det er bare de som er aktive i organisasjonen som vet at bokstavene ikke betyr noe. Alle som ikke er medlemmer, men som har hørt om IOGT vet at det er en internasjonal organisasjon. I tillegg til dette så har Sørlandet et gatemagasin som heter KLAR. Jeg kan godt støtte gatemagasinet og selgerne, men jeg ser ikke for meg at jeg skal være medlem der.

HVA SYNES DU ER DET MEST SPENNENDE SOM HAR SKJEDD I DE TO SISTE ÅRENE?

**CECILIE WIDNES,
GENERALSEKRETÆR**

Prosessen rundt å finne et nytt navn som skal kommunisere hvilken organisasjon vi er og vil være for fremtiden har vært både lærerik og veldig inspirerende.

Men viktigst av alt er opplevelsen av at IOGT nå blir ansett som en dyktig og troverdig aktør og samarbeidspartner både på forebyggingsfeltet og i det sosiale arbeidet. Det har gitt frukter å satse på dyktige frivillige og lønnete medarbeidere og gi dem rom til å utvikle nye ideer for hvordan vi kan bidra til et bedre samfunn. Det har også vist seg å være enn stor styrke at vi de siste årene har hatt fullt fokus på å samordnet profileringen av organisasjonen og at vi har tydeliggjort påvirkningsarbeidet for å gjøre det lett å ta rusfrie valg.

**TRUDE SLETTEBERG, PROSJEKTLEDER
ENESTÅENDE FAMILIER**

Det mest spennende synes jeg er å se hvordan det vedtatte samfunnsoppdraget til IOGT med fokus på å bidra til å gjøre det lett å ta alkoholfrie valg vekker så stor gjenklang også langt utenfor våre tradisjonelle medlemmers rekker.

Jeg synes vi både med det nye forslaget til organisasjonsnavn og i det frivillige arbeidet vårt rundt i Norge begynner å ane kimen til en ny folkebevegelse mot fylla og drikkepresset. En bevegelse som heies fram av mange rundt oss som ser at det er bruk for det vi driver med, både medlemmer med 70 og 80 års medlemskap og unge folk som ikke kjenner vår historie. Jeg er utrolig KLAR for å være med på å bidra til at organisasjonen vår fortsatt skal oppleves relevant. Jeg synes det er spennende hvordan organisasjonen i alle ledd nå ser framover uten å miste respekten for, legitimiteten og kompetansen våre røtter gir oss.

**SONJA JACOBSEN,
SENTRALSTYREMEDLEM**

Det mest spennende må være det at vi gjennom arbeidet som vi har gjort har klart å opparbeide oss en bedre anseelse enn det har hatt. Vi har blitt mer kjente. Jeg håper dette kan fortsette å øke fremover.

**BERIT LANGSEID, TIDL. REGIONLEDER,
REGION SØR-NORGE**

Jeg synes det som har vært viktig de siste to årene er at vi kommuniserer med folk på en annen og mer positiv måte enn tidligere. Vi kommer i kontakt på en annen måte gjennom prosjektene våre. Vi er mer inkluderende. Og kanskje blir vi lyttet mer til. Hvit jul og fyll ferien er eksempler på kampanjer hvor vi treffer folk.

**PER ARNE LILLEBØ
REGIONLEDER, REGION MIDT-NORGE**

I vår Region Midt-Norge er nok ververturene vi har hatt gjennom hele regionen vært både spennende og positive, med godt resultat. Vi har vært ute, stått på stand og vervet. Derfor kan vi også vise til stor medlemsøkning de siste to årene, omlag 500 nye medlemmer.

Regionen har dei tre siste åra arrangert inspirasjonsseminar med god oppslutning og kjende foredragsholdarar. Gjennom oppsøkende virksomhet har vi også på en god måte profilert IOGT sitt arbeid i vår region. De fleste vi møter er opptatt av budskapet vårt. Økt synlighet gjør også sitt til at media er positive når vi tar kontakt. Vi har god kontakt med massemedia/journalistene i områdene.

Media er også positive til kronikker i avisene etter at vi har vært på stedet. Det er viktig for IOGT at vi når ut til folk og markerer oss på den måten, slik at de får rett inntrykk av det ruspolitiske arbeidet vårt. IOGT har eit vidt arbeid på landsplan, både når det gjeld - forebyggende barne- og ungdomsarbeid og det sosiale gjennom f.eks Sammen-prosjektet.

**BJØRN BERENTSEN,
REKTOR ÅSANE FOLKEHØGSKOLE**

Jeg synes at Fagdager om forebygging er en flott sak. Var med på en slik konferanse i Bergen. Veldig bra. Ellers er jeg svært begeistret for at det nå er mange spennende planer på gang for Åsane folkehøgskole. Er kjempefornøyd med vedtaket i landsstyret som går inn for videre satsing på skolen med både utbygging og rehabilitering av anlegget, så får vi tro at dette støttes av landsmøtet. Ellers er det jo stas at IOGT snart skal ha landsmøte på skolen igjen. Vi byr på god kultur, deilig mat og håper på godt vær. Nytt av året er jo at vi nå kan friste med nye senger / madrasser på alle rom.

**ØYVIND KIND ROBERTSEN,
LEDER I JUVENTE**

Det mest spennende som har skjedd i IOGT de siste par årene, må være den store fornyelsesprosessen som har blitt satt i gang. Den nye grafiske profilen har gitt IOGT et mye mer moderne uttrykk. At den er gjennomgående for hele organisasjonen bidrar også til at alle prosjekter og organisasjonsledd får en mer naturlig tilhørighet til hverandre. Den pågående navnediskusjonen er også interessant å følge, og det blir spennende å se hva den fører til!

IOGT DE TO SISTE ÅRENE I TALL

- 642 nye medlemmer
- Nærmere 1000 medlemsmøter med ulikt innhold
- Rundt 100 stands med ulike budskap
- 14 alkoholpolitiske møter og 5 forebyggingskonferanser
- 169 foreldretreff i Sterk&Klar
- 590 deltakere i Intro-prosjektet
- 20 900 signaturer og 150 stands for en rusfri jul i samvær med barn
- 625 lokale aktiviteter med 12 417 deltakere i Enestående familier
- 35 000 besøk på våre Sammen-sentra
- 50 brukere hvert år på Møteplassen
- 214 elever og fullt belegg på Åsane folkehøgskole
- Rundt 8000 årlige besøk av barn og unge på leire og aktivitetsdager på Solhaug forebyggingscenter

NORDMENN:

DRIKKER MER OM GANGEN, MEN SJELDNERE ENN SØR-EUROPEERNE

En europeisk undersøkelse viser at de tradisjonelle drikkemønstrene i Europa fortsatt sitter i.

AV JAN TORE EVENSEN

Selv om mye er kjent, vil kanskje noen funn være overraskende for enkelte. For eksempel at antallet som ikke drikker er langt høyere i Italia enn i Norge, henholdsvis rundt 30 prosent og rundt 10. (Undersøkelsen har spurt personer mellom 15-65 år. Det forklarer at tallene er lavere enn når man spør hele befolkningen. Portugal, Ungarn, Romania, Spania og Kroatia lå også over det europeiske gjennomsnittet på 15 prosent.

Det å avstå fra alkohol skyldes i hovedsak fire forhold:

- Dårlig helse
- Negative opplevelser med alkohol
- Man liker ikke smaken eller effekten av alkohol
- Man avstår av religiøse, prinsipielle eller økonomiske grunner

DRIKKER FORDI DET ER GØY

Begrunnelser for å drikke handler i stor grad om forventninger til alkohol. 27 prosent svarer at bruk av alkohol gjør fester og feiringer bedre, 20 prosent svarer at de liker smaken og fordi det er gøy. Mindre enn 20 prosent drikker "for å bli full". Dette varierer imidlertid fra land til land. Mens 43 prosentene av svenskene sier at det er den gode følelsen alkohol gir som er det viktigste, svarer kun 6,1 prosent av italienerne det

samme. Det er en klar forskjell mellom land der alkohol inngår i en slags daglig rutine, og der alkohol fremstår som en markør på fest. I middelhavslandene angir de fleste ingen spesiell grunn til å drikke. Aksent Sverige summerer det som at "Svensker drikker for å ha det gøy og bli fulle, men kjenner og skyld og anger etter."

TIME-OUT FRA REGLENE

- Når man drikker får man en "time-out" fra de vanlige reglene, sier Mats Ramstedt, forskningsansvarlig på Centralförbundet för alkohol- og narkotikaopplysning, til Accent Sverige.

- Vårt normsystem tillater at man sier og gjør ting når man har drukket som man ikke skulle ha gjort ellers. Dagen etter, når man er edru igjen, gjelder de vanlige reglene, og da kan det være slitsomt å tenke på hva man har gjort.

FØLGER GAMLE DRIKKESKILLER

Øl står for det største forbruket i de fleste land. Unntaket er vin i Italia og

Hellas, og sprit i Litauen og til dels Bulgaria. Dette gjelder særlig blant unge mennesker. – Nordmenn og andre nord-europeere drikker mer alkohol om gangen enn folk fra sør, men de drikker sjeldnere enn sør-europeerne sier Geir Scott Brunborg, seniorforsker ved Folkehelseinstituttet i en kommentar til undersøkelsen. Det høyeste beruselsesdrikkingen fant forskerne i Island og Danmark, mens den var lav i sør-europeiske land som Italia, Hellas og Portugal. Det følger det gamle skillet mellom de tradisjonelle vinlandene og de som tidligere har vært spritkulturer (men hvor øl nå er det mest brukte rusmiddelet.) Det er også slik at det fortsatt først og fremst er menn som drikker seg beruset, selv om skillet her er mindre i de nordiske landene.

Undersøkelsen bekrefter også at for de fleste er det å drikke alkohol en sosial aktivitet. Den skjer typisk i selskap med andre, som familie, venner og arbeidsskollegaer. Men mens man i Sør-Europa drikker mye hjemme.

63 PROSENT HATT NEGATIVE OPPLEVELSER

Undersøkelsen så også på typer problemet forbundet med alkoholbruk. 63 prosent av de spurte svarte at de hadde hatt negative opplevelser på grunn av andres drikking siste 12 måneder. Norge lå noe over det europeiske gjennomsnittet her. Flere kvinner enn menn svarte også at de hadde hatt negative opplevelser i de fleste land. Særlig i de nordiske landene var det et stort kjønnsgap. Det de fleste nevnte som negative opplevelser var å bli vekket opp om natten, føle seg usikker på offentlige steder og å oppleve ubehag pga andres oppkast, urinering eller forsøpling, 3,3 prosent svarte i gjennomsnitt at de var blitt fysisk skadet. Her lå Litauen og Bulgaria høyest med henholdsvis 12,1 prosent og 6,2 av de spurte, mens Norge lå på 3,7 %. Lavest lå de sør-europeiske landene.

VÅRE HYTTER

I OGT og vår ungdomsorganisasjon Juvente eier flere hytter det er **mulig å leie** til større eller mindre arrangementer.

GON

Gon eies av Juvente og ligger fint til ved Larviksfjorden, en kort kjøretur unna Larvik sentrum og Color Lines terminal. Stedet har en flott, barnevennlig sandstrand, deilige svaberg, sandvolleybane, fotballbane og lekeplass. De tilbyr faste plasser for oppstilling av campingvogn, utleie av små hytter og korttidsplasser for telt, bobil og campingvogn. Samtidig har de utleie av 3 rom i 2. etasje på Gonhytta med i alt 16 sengeplasser.

Les mer på <http://goncamping.no/>

For spørsmål, send epost til info@goncamping.no

LYNGBRÅTEN

Hytta Lyngbråten ligger en liten gåtur unna endeholdeplassen til trikken i Trondheim, og har plass til 34 gjester. Den ble først reist av GU-laget Viljen på 20-tallet, og ble så på gjenreist etter en brann. Det er årlig mange forskjellige leietakere, alt fra studentorganisasjoner til SFO og vinterferietilbud gjennom Blå Kors. Med så mange innom på hytta hvert år og det at vi håndhever hyttereglene aktivt, bidrar Lyngbråten sterkt til å gi gode opplevelser uten rusmidler, også til folk utenfor vår bevegelse. De siste årene har det skjedd store utbedringer, og vi har blant annet fått bygd ny bod med badstue, laget en diskret hjemmekino i filmrommet, oppgradert kjøkkenet og fått bygd nytt tak. Fram til i dag har hytten vært drevet av flere forskjellige konstellasjoner, og eies i dag av et sameie bestående av IOGT, Juvente og Juba. Ryktene vil ha det til at en brann krevde livet til en av våre. Hyttespøkelset Petter er i alle tilfeller et snilt spøkelse, kanskje det er fordi han setter pris på at det fortsatt er så aktiv drift på Lyngbråten.

Mer informasjon og utleie: <http://lyngbraten.juvente.no>

KIRKEVIK

Kirkevik er Juventes største eiendom, og ligger på Nesodden rett utenfor Oslo, bare en time unna sentrum rett ved Oslofjorden. Eiendommen består av en stor tomt, et kjøkken med spiserom, en sovesal, toaletter, dusjer, garderobes, vaske-maskin, et oppholdsrom, fotballbane, flytebrygge, utebenker, kullgrill med mer. Kirkevik kan leies både av Juvente-lag og av eksterne leietakere. Under skolens sommerferie er Kirkevik ikke mulig å leie, men det er åpent for alle Juvente-medlemmer til å komme og dra som man vil. Man kommer seg dit med båt til Nesoddangen, deretter buss bortover. Det er også lett adkomst med bil.

For leie ta kontakt med styret@kirkevik.no

KVAMSHAUG

Hytten Kvamshaug ligger i Eikedalen i Samnanger kommune, 45 min med bil fra Bergen sentrum. Det går også busser opp som stopper rett utenfor hytten. Hytten ble bygget i 1955 og eies av IOGT Bergen. Hytten har tre etasjer, og sengeplass til inntil 50 personer, fordelt på 14 soverom. I underetasjen er det skistall, dusjer, toalett, oppholdsrom/spisesal med kjøkken og noen soveplasser. I andreetasje er mesteparten av soverommene. Her er det også toaletter. Andre etasje har også en stor stue, samt TV-stue og kjøkken. I andre etasje er det også utgang til terrassen. I toppetasjen er det også noen soveplasser og et lite oppholdsrom. Ute er det gode muligheter for turer og utendørsaktiviteter. Det ligger et vann rett ved hytten hvor det er mulig å padle i kano. Hytten ligger også nært skianlegget i Eikedalen.

Booking av Kvamshaug gjøres til Booking@Kvamshaug.no

SJØSTRAND

Sjøstrand er et landsted, beliggende på Møvig, ca 8 km sørvest for Kristiansand sentrum. Stedet er eid av Juvente, og har vært i Juventes eie siden 1921. Eiendommen brukes ofte til aktiviteter i Juvente-regi, og leies ut til andre organisasjoner. Hytta blir også benyttet som fritidseiendom av medlemmer og venner av Juvente. Hovedhytta er opprinnelig fra 1700-tallet, med har blitt modernisert et par ganger siden den tid. Den består av gang, kjøkken, stue og to soverom i 2. etg. Stua ble pusset opp i 2006, og fremstår som et koselig samlingspunkt, med spisebord og sofagrunder. Badene har dusj, toalett og vask. Sjøboden ligger litt for seg selv, i forhold til de andre hyttene på eiendommen, på godt og vondt. Nærmere bestemt ca. 40 meter borte, på andre siden av odden. Sjøboden er cirka 40 m2 stor, og har en flott terrasse vendt mot sør. På eiendommen er også to identiske hytter, som ligger rett ved siden av hovedhytta. Hyttene, som er på 24 m2 hver, inneholder stue m/ kjøkkenkrok og to soverom (2 + 2,5 soveplasser) og har egen terrasse.

For å leie på Sjøstrand, kontakt Tore på utleie@sjostrand.no eller mobil 901 96 776.

I OGT BODØ

I OGT Bodø eier ei hytte i naturskjønne omgivelser på Fjell, ca. 10 km sør for Saltstraumen i Bodø kommune. I området er det gode turmuligheter og flere fiskevann, og dessuten er det kort vei til Nord-Europas sterkeste malsrom med unike fiske-muligheter. Hytta er vinterisolert med innlagt strøm og har en grunnflate på ca. 90 kvm m/hems. Den har en stue på ca. 20 kvm og kjøkkenkrok med komfyr, kjøleskap og servise til minst 12 personer. Hytta har innlagt vann i tidsrommet juni til oktober og har varmtvannsbereder. Den har også et lite bad med dusjkabinett, håndvask og forbrenningstoilet. Hytta har ellers 2 soverom, ett med 2 senger og ett med 4 senger. I tillegg har hytta hems som strekker seg over hyttas lengde, så her er det liggeplass til mange flere.

Pris for hytteleie pr. døgn for medlemmer i IOGT: kr. 200,-
Avstand til nærmeste butikk/restaurant(Saltstraumen) er ca. 10 km. Mer informasjon fås hos kontaktperson Raymond Trondsen på tlf. 950 11 776 og e-post: lilray@start.no.

KRINGSJÅ

Hytta, som er fra 1924, ligger litt utenfor Haugesund. Den driftes av Kringsjås venner, selv om IOGT Haugesund står som eiere. Mye av hytta ble oppusset de første etterkrigsårene, og etter at den stod til forfall i mange år har den kommet til sin rett igjen de siste 20 årene. Etter dette har det kommet til en lavvo, et toalettbygg og senere en seter og et foringsbygg. Eiendommen er på ca 120 mål. Kringsjås Venner har avtale med NAV og har inntil 8 personer på arbeidstrening 5 dager i uka. IOGTs barnehage er også på området, og disponerer lavvoen 5 dager i uka med 1/5 del av barna pr. dag. Hytta holdes åpen for kafe hver søndag (unntatt i skoleferiene). Siste nye er at deler av de turistskipene som anløper Haugesund, sender grupper av passasjerene på utflukt til hytta. Der er 16 køyer på Kringsjåhytta, 6 på Seteren, og opptil 25 har overnattet på briskene i Lavvoen (speidere). Den leies vesentlig bort til foreninger, men også mange private har leid for spesielle dager. Lite egentlig som overnatting.

For leie kontakt Jorunn eller Tom Melkevik tlf 413 28 862

KVÆRNSTUA

Kværnstua er IOGT sitt helårs leirsted ytterst på Vesterøya ti minutters kjøretur fra Sandefjord i Vestfold. Stedet ligger idyllisk til på en usjenert odde med både stupebrett, mange svaberg, sandstrand og liten fotballbane. Her er sengeplass til + / 40 personer i hovedhytte + annek. I hovedhytta er 7-8 soverom med 2-8 sengeplasser i hvert rom. I annekset er tre soverom. Enkel, robust standard med oppvaskmaskin, flere kjøleskap og vanlig kjøkkenutrustning fordelt på to kjøkken. Møterom/stue/spiserom med grei plass til i overkant av 30 mennesker. Stedet brukes mye av skoleklasser og idrettslag p tur, men ogs tidvis til selskaper som konfirmasjon. Det er bilvei helt fram og rutebuss stopper f hundre meter fra stedet. I skolens sommerferie leies enkeltrom ut til ferierende enkeltfamilier over en eller flere dager, og man kan derfor ikke leie hele hytta samlet i sommerferien. I tilknytning til Kværnstua er IOGTs campingplass med i underkant av 30 faste plasser for sesongleie i egen campingvogn. Mulighet for teltovernatting p campingplass. Leirstedet har felles sanitæranlegg med IOGTs campingplass.

Alle avtaler om leie (campingplass, leirsted, enkeltrom i hovedhytte eller annek) gjøres til driverne av plassen, Kari Britt og Rolf Ove Øvrur, tlf: 975 64 500.

SJØGAREN

På Husøy utenfor Tønsberg finner du Tønsberg og Omegn Juvente sin stolthet – hytta Sjøgaren. Her er det sengeplass til cirka 20, stor stue, kjellerstue, nye, fine bad, strandtomt og stor hage.

Busstider: www.vkt.no.

Kart (søk etter Fiskeriveien 11, Tønsberg)

www.visveg.no. For utleie, ring 33 31 52 56

I NESTE NUMMER PRESENTERER VI FLERE AV HYTTENE VÅRE. Alle ligger også ute på iogt.no/eiendommer

KLAR FOR VALG

11. september er det stortingsvalg, og alle partiene har nå vedtatt sine programmer for den neste perioden. Vi har sett på hva de mener om ruspolitikken fremover. Ikke alle partier prioriterer ruspolitikken like høyt og har mer generelle punkter i programmene. Det kan

derfor være vanskelig å vite med sikkerhet hva de vil stemme i konkrete saker. Vi tror likevel programmene gir en pekepinn på hvor de står. Dette er bare deler av programmet, så vi oppfordrer alle til å gå inn på partienes nettsider å lese hele.

SPØRSMÅL I TABELLEN:
 1. Beholde hovedlinjene i alkoholpolitikken
 2. Tax-free-ordningen
 3. Endre narkotikalovgivningen
 4. Heroinassistert behandling
 5. Forebygging
 6. Rusomsorg og ettervern

1. Ja. Vil innholdsmerke alkoholholdig drikke. Sørg for at det på alle arbeidsplasser er retningslinjer for alkoholbruk.

1. Ja. Men vil gi kommunene større handlingsrom i spørsmål om skjenketider og utsalgssteder og tillate pils i park.

1. Nei. Vil oppheve monopolet, likebehandle kiosk og dagligvare ved tildeling av slagsbevilgning og redusere aldersgrensen for kjøp av sprit til 18 år. Vil også redusere avgiftene til nivået hos våre naboland, og fjerne regulering av åpnings-, salgs- og skjenketider.

1. Ja. Vil arbeide for en ny nasjonal alkoholpolitisk strategi. Vil at skjenking til mindreårige og til overstadig berusede personer må føre til automatisk tap av skjenkebevilling for en periode.

1. Ja. Ønsker en nasjonal alkoholstrategi. Redusere maksimal skjenketid til kl 02.00 og en evaluering av nasjonalt prikk-system for skjenkekontroll. Rusfrihet skal være forutsetning for offentlig støtte til idrettsarrangementer.

1. Ja, men åpne opp for at også produsenter av lokalt produsert sterkøl kan selge sine produkter utenfor Vinmonopolet.

2. Vurdere å la vinmonopolet overta driften når gjeldende avtale utløper.

2. Ikke noe vedtak.

2. Ikke noe vedtak

2. Vil at Vinmonopolet overtar salget.

2. Vinmonopolet skal overta salget. Reversere ordningen med at tax-freekvoten av tobakk kan byttes med alkohol.

2. Opprettholde ordningen som i dag.

3. Fortsatt forbud. Reformere de helse-, justis- og strafferettslige sidene av politikken. Rusavhengige skal møtes med god helsehjelp, ikke straff. Nedsette en ruskommissjon som skal komme med forslag til hvordan politikken skal endres.

3. Ønsker fortsatt forbud, men ønsker å endre myndigheters reaksjoner fra straff til hjelp, behandling og oppfølging. Videreutvikle og øke bruken av helsefaglige tiltak og metoder som reaksjon på mindre alvorlige narkotikarelaterte lovbrudd, herunder ungdomskontrakt.

3. Vil opprettholde dagens politikk.

3. Vil opprettholde forbudet. Ønsker å flytte oppfølgingen av narkomane fra straffesystemet inn i helsevesenet. Etablere tverrfaglige nemnder etter portugisisk modell som vurderer tiltak for personer som pågripes for besittelse til eget bruk. Alternative reaksjoner skal være foretrukket reaksjonsform for ungdom.

3. Vil opprettholde dagens politikk. Ha nulltoleranse overfor alle former for narkotikaomsetning og øke straffene for innførsel til Norge og salg av narkotika.

3. Vil endre lovgivningen slik at det å bruke rusmidler ikke er en straffbar handling. Må møtes med sosial- og helsefaglige virkemidler fremfor straff. Styrke Narkotikaprogrammet med domstolkontroll.

4. Medisinskfaglige og forskningsbaserte vurderinger skal legges til grunn for hva slags medikamenter og behandlingsmetoder som skal brukes.

4. Vil ha forsøk som tilbud til tunge rusmisbrukere

4. Går imot.

4. Ikke noe vedtak. Mener målet med stoffavhengighetsbehandling fortsatt bør være stoffrihet, mens LAR skal være et supplement.

4. Går imot. Vil heller ikke tillate sprøyterom. Se på muligheten for alternativ til straff for rusavhengige.

4. Åpne opp for at dagens LAR-behandling kan bruke flere medikamenter enn i dag.

5. Styrke det rusforebyggende arbeidet i skolen og tiltak rettet mot barn som vokser opp i hjem med rusutfordringer.

5. Fortsette satsingen på tverrfaglig helsestasjons- og skolehelsetjeneste. Bygge ut lavterskeltilbudet innen psykisk helsevern i kommunene, sørge for at det kan ansettes flere psykologer og øke kompetansen på psykisk helse hos fastleger og øvrige tjenester

5. Vil prioritere forebyggende arbeid for å hindre utvikling av rusavhengighet. Viktig å prioritere forebygging rettet mot barn og unge. Møte unge lovbrøyttere med raske reaksjoner for å forebygge nye lovbrudd. Opprette en ungdomsdomstol.

5. Forebygging vesentlig for å skape trygge og gode lokalsamfunn. Vil gi frivillig sektor en viktigere rolle.

5. Vil øke bevilgningene til forskning på forebyggende og behandlende tiltak. Støtte frivillige lag og organisasjoner som driver opplysnings- og holdningskapende rusarbeid. Sikre at alle foreldre får delta i programmer som setter fokus på foreldrerollen i det rusforebyggende arbeidet.

5. Styrke forebyggende tiltak mot rusmisbruk overfor barn og ungdom gjennom SLT i kommunene. Etablere lavterskeltilbud for ungdom med rusavhengighet.

6. Behandlingsforløpet skal inkludere ettervern ved forpliktende oppfølgingsavtaler mellom helseforntakene og kommunene. Gi ruspasienter persontilpasset oppfølging knyttet til jobb og bolig.

6. Redusere ventetiden for rusavhengige som venter på behandling. Innføre pakkeforløp innen tverrfaglig spesialisert rusbehandling innen 2020 etter al av pakkeforløp for kreft. Etablere lavterskel substitusjonsbehandling i alle helseregioner. Åpne for mer rusbehandling der innleggelsen er frivillig, mens gjennomføringen er tvungen.

6. Ta i bruk all offentlig og privat kapasitet for å redusere ventelistene. Staten har finansieringsansvaret. Sikre et helhetlig behandlingsforløp hvor den enkelte rusmisbruker får tildelt en koordinator som skal bidra med hjelp og støtte. Personer uten bosted eller boevne må få nødvendig oppfølging.

6. Innføre fritak for egenandeler i helsetjenester for personer med tung rusavhengighet. All behandlingssinnsats innenfor spesialisthelsetjenesten må følges opp av ettervern og tilbud om bolig, sysselsetting, skolegang og nettverksbyggende tiltak.

6. Sikre rusmisbrukere som ønsker hjelp fritt brukervalg. Opprette overdoseteam i større byer og tettsteder. Medikamentfri behandling skal være førstevalget. At offentlig og private ideelle institusjoner for rusomsorg likestilles. Staten må øremerke midler til kommunene for å sikre bolig- og rehabiliteringstilbud. Ønsker integrert ettervern for kriminalomsorgen, rusomsorgen og andre grupper med samme behov.

6. Opprettholde flere heldøgns behandlingssaker. Ruspasienter skal få time til poliklinikk etter behandlingen innen timer etter avrusning. Opprette flere bemannende boliger.

SPØRSMÅL I TABELLEN:
 1. Beholde hovedlinjene i alkoholpolitikken
 2. Tax-free-ordningen
 3. Endre narkotikalovgivningen
 4. Heroinassistert behandling
 5. Forebygging
 6. Rusomsorg og ettervern

miljøpartiet
de grønne

1. Ja, men vil at alkoholavgiften skal differensieres mellom butikkutslag og skjenkesteder for å "flytte alkoholkonsum inn i kontrollerte omgivelser." Vil at oljefondet trekkes ut av alkoholselskaper.

1. Ja. Vil arbeide aktivt for rusfrie arrangementer.

1. Ja.

2. Vil avskaffe ordningen.

2. Avvikle ordningen.

2. Vinmonopolet skal overta salget

3. Vil avkriminalisere besittelse av brukerdoser med narkotika. Politiets ressurser bør brukes på å ta de som produserer, smugler og selger.

3. Går inn for avkriminalisering av rusbruk. Heller satse på skadereduksjon og tilpassede helsetilbud. Vil utrede modeller for strengt regulert omsetning av lettere rusmidler ka bidra til redusert rusbruk, avhengighet, kriminalitet og andre skadevirkninger.

3. Avkriminalisere besittelse av brukerdoser av narkotiske stoffer etter modell fra Portugal.

4. Ja. Legemidlene som fungerer for den enkelte må kunne brukes uten at det gjøres til et politisk spørsmål.

4. Står ikke spesifikt nevnt i programmet.

4. Bør være et alternativ for tunge rusmisbrukere.

5. Vil bruke mer penger på folkehelsearbeid, forebygging og behandling. Den viktigste forebyggingen gjøres hvis vi sikrer barn og unge en god oppvekst og styrker innsatsen for bedre psykisk helse.

5. Ha godt samarbeid mellom skoler og helsesektoren for å sikre god informasjon om rus, rusmidler og tilgjengelighet blant unge.

5. Vil styrke forebyggende arbeid, rusfrie møteplasser og tidlig hjelp til barn og unge i risikozonen.

6. Ettervern må alltid være del av behandlingsløpet, og inkluderes i de tilfellene ikke-offentlige er ansvarlige. Trygt sted å bo og god oppfølging avgjørende. Må satses på flere brukerstyrte plasser der folk kan skrive seg selv inn. Dagens sprøyterom må utvides til å bli brukersteder uten store begrensinger som hva som kan brukes og hvordan.

6. Redusere ventetiden og legge til rette for tett samarbeid mellom behandlere, interesseorganisasjoner som arbeider med avrusning, kommunehelsetjenesten og NAV. Etablere sterkere helsefaglig hjelpetilbud i større byer ved å sikre at helse- og sosialarbeidere er tilgjengelig i det offentlige rom. Tilby gratis langtidsvirkende prevensjon til ruspasienter. Opprette brukerrrom i de større byene.

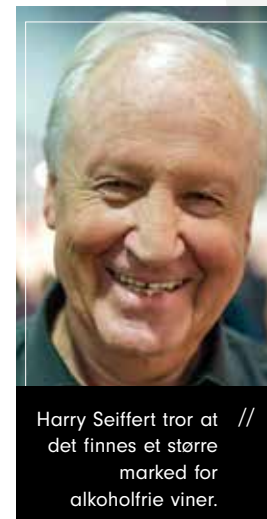
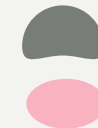
6. Bygge opp tilstrekkelig kapasitet på behandlingsplasser. Lage tilbakeføringssprogrammer med individuell oppfølging slik at den enkelte kan komme tilbake til arbeid/utdanning og ha et verdig bo-tilbud. Ettervernet må styrkes.

EDRUELIG GLEDE

Harry Seiffert har agenturet på **Carl Jung sine alkoholfrie viner.** Nå satser han å gjøre de til det inkluderende valget.

AV JAN TORE EVENSEN

Harry Seiffert tror at det finnes et større marked for alkoholfrie viner.

Alkoholfrie viner og særlig rødviner har tradisjonelt ikke hatt noe godt rykte. Det ønsker Harry Seiffert å gjøre noe med. På et tidspunkt i livet der mange andre begynner å tenke på pensjonisttilværelsen har han tatt fatt på en ny oppgave - han ønsker å gjøre alkoholfrie viner mer tilgjengelige på restauranter og andre matsteder. Å satse kun på alkoholfritt vinsortiment er han alene om i Norge.

terlaug og har vært med å bygge opp fast-food markedet i Norge gjennom landets største potetforedlingsbedrift Hoff, Norske Potetindustrier.

FINNES ET MARKED

I fjor solgte han 30 000 flasker, men Seiffert er sikker på at det finnes et større marked for varene om man klarer å markedsføre de riktig. Alkoholfri vin egner seg også utmerket i matlaging både til marinering, sauser og supper.

Markedsføringen begynte han med da han overtok agenturet for den tyske vinprodusenten Carl Jung for noen år siden. Først i Sør-Rogaland og Agder-fylkene og for 3 år siden hele landet. Under slagordet "Edrueelig glede - inkluderende valg" blir det mange reisedager i året rundt til messer og restauranter.

VANSKELIG PÅ RESTAURANTER

Noe av drivkraften er det han selv har opplevd; at det kan være vanskelig å få gode alkoholfrie viner når man spiser på restaurant. - Det kan være flere grunner til at man ikke vil drikke alkohol og Farris er godt, men noen ganger føles det ikke spesielt inkluderende å sitte med Farris-glasset, mens alle andre har vinglass, mener Seiffert. - Om man sitter med et skalldyrmåltid er en kald alkoholfri hvitvin eller musserende vin et bedre alternativ. Etter at loven ble endret slik at man ikke lenger behøver å ha et vinalternativ gikk også tilbudet ned. Det er ikke første gang Seiffert beveger seg inn i matbransjen. Han er faglært kokk og med i kokkenes mes-

BEDRE KVALITET ENN FOR NOEN ÅR SIDEN

Seiffert innrømmer at det dårlige ryktet alkoholfrie viner har fått har nok vært velfortjent, men at produsentene stadig blir flinkere og det som nå selges er bedre kvalitet enn for noen år siden. Vinen som Seiffert selger er av-alkoholisert, dvs de varmes opp til punktet hvor alkoholen fordampes. - De inneholder også 2/3 færre kalorier enn tradisjonell vin og alkoholinholdet er like lite som i en yoghurt, og kan derfor drikkes selv om man kjører bil, sier han. I sitt sortiment har han både rødvin, hvitvin og musserende, men det er det første det går mest av.

Les mer om www.seiffert.no
eller ta kontakt Harry Seiffert på post@seiffert.no

JA TIL NAVNEENDRING

I navnet IOGT skjuler det seg betegnelser som kan være forvirrende for «utenforstående», som de heter. Når vi på stands og i andre anledninger skal forklare de fire bokstavene i det som oppfattes som en forkortelse har vi problemer.

AV ROAR HOLM, TØNSBERG

At navnet forteller at vi har en internasjonal tilknytning blir nok av de fleste oppfattet som positivt, men det skal godt gjøre å kombinere det med noe annet enn at vi er internasjonalt tilknyttet. Den internasjonale organisasjonen vi er en del av har heller ikke noen god forklaring på bakgrunnen for sine bokstaver. Derfor vurderes også endring av navnet internasjonalt.

Før stod ordene for International Order (eller organisation) of Good Templars. Det gjør de ikke lenger, men folk kan lete det frem på nettet. Det må forklare av oss på stand. Det tar lang tid for oss å forklare sammenhengen for vi kommer til poenget vi gjerne vil ha fram. "Utenforstående" oppfatter orden som noe tilnærmet geistlig. At vi var en orden kan det for mange være lett å ta avstand fra. Kall det gjerne organisasjon, men det er ikke det forkortelsen sto for i utgangspunktet.

At vi har tempel i begrepet bringer andre assosiasjoner på banen. Ikke alle assosiasjoner er like positive. Og når vi på toppen legger på GOOD blir ikke forklaringen lettere.

Mange mennesker på min alder som vi møter på stands og ellers vet hva IOGT er kan sogar fortelle om sin fortid i ordenen osv. Flere steder bruker vi også losjebegrepet. Når folk jeg møter tenker og snakker om losjer

er det ofte Frimurerne eller lignende det er snakk om. Det tenkes sjelden på IOGT, men eldre generasjoner kan tenke seg et lukket møte med ritualer, regaljer og seremonier slik vi husker det. Denne aldersgruppen har vi bra kontroll på, men det er helt naturlig at disse vil vi møte færre og færre av.

Dere yngre medlemmer, tillitsvalgte og ansatte bør få det enklere å fortelle hva organisasjonen jobber for. Historiefortellinger om vår opprinnelse kan selvsagt også bli en del av presentasjonen etter hvert. Slik jeg også håper å oppleve det.

KLAR ER ET ENKELT NAVN OG KAN LESES.

Det er noen som stiller spørsmål ved uttrykket solidaritet og tillegger dette noe politisk og kanskje venstreorientert oppfatning. For meg er solidaritet et uttrykk som rører ved alt vi står for. Vi må ikke legge politisk betydning i dette ordet. Det er et godt ord i dagens verden.

Alle som er engasjerte i dagens samfunn griper tak i ordet forebygging. De fleste tenker straks på rus, vold, ufred. Dette er i første rekke et ord yngre mennesker tar inn over seg og forstår meget godt. Jeg er sikker på at ordet forebygging vil gi oss oppmerksomhet og skape interesse i en alle aldersgrupper.

Disse to begrepene solidaritet og forebygging faller helt på plass for våre andre tilsluttede, JUVENTE, JUBA og FORUT.

Vi må huske at fremtiden kommer av seg selv, men det gjør ikke framskrittet. Det må vi forme selv.

Jeg er ikke i tvil lenger. Jeg vil stemme for KLAR som nytt navn på min kjære organisasjon.

Et leserinnlegg i forrige utgave av AKSENT sluttet med at han var kommet noe sent inn i navneprosessen. Det er lett å se når mange av synspunktene har vært debattert i mange år allerede.

Videre får vi håpe at uttrykket vedkommende skrev at vi på liv og død skal skrote navnet IOGT ikke blir brukt i debatten på landsmøtet. Det har for mange av oss eldre en historisk og verdig betydning selv om vi nå ønsker å profilere oss på en enklere måte.

I det samme leserinnlegget blir det påpekt det viktige med kostnader ved en endring. Det har også Landsstyret tydelig påpekt flere ganger i uttalelser og i forslaget til landsmøtet.

Ser fram til fine dager på Åsane der vi kan få gitt uttrykk på en verdig måte for våre meninger i en så viktig sak.

FYLL FERIE FOLKENS!

Jeg har lånt overskriften fra en av våre mange viktige aksjoner **FYLL FERIE** – der målet er å bevisstgjøre voksne til å ta alkoholfrie valg i samvær med barn.

For oss som er medlemmer av IOGT er valget om drikke ganske lett-rusfritt for meg takk. Men hva med alle de andre, de som bare følger med uten å reflektere over sitt eget alkoholforbruk? Er de bevisst konsekvenser for egen helse og adferd og ikke minst - hvilke konsekvenser det har for pårørende? Vi vet at mange barn føler seg utrygge og utilpass i samvær med ruspåvirkede voksne. Omsorgsevnen svekkes og mange barn er i risikosone for å bli skadet fysisk og psykisk.

For mange har ferie og fritid blitt synonymt med økt forbruk av alkohol. Å endre vaner kan være utfordrende. Hva vil slekt og venner si? Blir det "kjedelig"? Blir en ekskludert fra "det gode selskap"?

Kjell-Ola Kleiven lanserte på sin kleivenblogg sine 15 beste grunner til at han sluttet å drikke. Jeg syntes de var så gode at jeg ønsker å dele noen av punktene med dere og bruk de for det de er verdt!

- Jeg har ikke tid til tidstyver som gjør meg mer sliten enn nødvendig i hverdagen

- Jeg har innsett at en full K-O ikke imponerer noen

- Livet er allerede kort som det er om jeg ikke skal pumpe gift inn i kroppen, og dermed gjøre det enda kortere

- Som en glad og utadvendt gutt har jeg aldri sett nødvendigheten av å drikke meg til mot, eller til godt humør

- Sønnen min skal slippe å se en beruset pappa

- Jeg får ikke sykefravær eller dårlige dager som følge av alkohol

- Mine fem sanser er ved sine fulle fem til enhver tid

Hanne Ringdal //
Leder i IOGT Norge

I forbindelse med Hvit Jul hadde vi den glede å treffe Christina "Kona til" Sandnes på et kjøpesenter i Larvik. Hun blogget om tryggheten hun opplevde ved å ha en tante som ikke brukte alkohol i jula.

Kjell-Ola og Christina har mange følger og når bredt ut med sine refleksjoner om ditt og datt. Deres valg er med og påvirker andre til å tenke over eget alkoholforbruk.

Vi kan ikke forvente forståelse fra alle hold, men vi kan være med å styre debatten. Vårt valg om å velge alkoholfritt er helt topp for oss – la oss gå ut å påvirke andre i deres valg også. God sommer folkens - fyll ferien med positive opplevelser!

1400 flere dødsfall uten det svenske polet

De nordiske alkoholmonopolene redder liv. Det har forskning vist tidligere, og nå har en gruppe forskere forsøkt å tallfeste helse- og sikkerhetsfordelene ved den nordiske modellen. Det svenske Systembolaget har i da 436 butikker og rundt 500 lisensierte utsalgssteder på mindre steder (som kun står for 1 % av det totale salget.) De har altså en noe større utbredelse enn Vinmonopolet i Norge. Det svenske polet har også øl ned til 3,5 volumprosent alkohol i sine butikker.

Forskerne har beregnet antallet alkoholrelaterte dødsfall i 2014 til 1 919 og at alkoholbruk førte til 59 469 sykehusopphold. Tallene kan imidlertid være så høyt som 3188 dødsfall. Noen lignende undersøkelser har vi ikke fra Norge. Men Hans Olav Fekjær beregnet for en del år siden antallet alkoholrelaterte dødsfall i Norge til et sted mellom 1000 og 1400.

PRIVATISERING GIR FLERE DØDSFALL

Konklusjonen til forskerne er at en privatisering av alkoholsalget ville føre til en betydelig økning i dødsfall og skader. Om polet ble erstattet med 1200 spritbutikker ville forbruket økt med 20 prosent, mens hvis alkohol ble solgt i dagligvarebutikker ville man se en økning med 31 prosent. Årlige alkoholrelaterte dødsfall ville øke med 800 i det første scenarioet og 1400 i det andre. Sykehusopphold ville øke med rundt 13 000 og 20 000 i hvert tilfelle.

Årsaken til økningen mener forskerne ville ligge i at privatisering typisk leder til en reduksjon i minimum-prisene for alkohol en økning i antallet steder som selger alkohol, lengre åpningstider og markedsføring av alkohol.

Kjøp og salg av narkotika ved norske skoler

Actis – rusfeltets samarbeidsorgan – lanserte en ny rapport i april bygget på kartlegginger blant lærere og elever og en undersøkelsen gjennomført av Sentio Reseach. De har spurt om rusundervisning, kjøp og salg av narkotika i skolen, rusede elever og oppfølging av disse. Norske ungdommer drikker mindre og bruker mindre narkotika enn deres europeiske jevnaldrende. Generelt har bruken vært fallende det siste tiåret. Tallene i denne rapporten peker likevel på noen bekymringsfulle forhold: Det er bred enighet om at skolen ikke skal være arena for kjøp, salg eller bruk av narkotika. I en undersøkelsen utført av oppgir én av fire i aldersgruppen 15-20 å kjenne til kjøp og salg av narkotika ved egen skole. Både lærerne og elevene vi spurte kjenner til at det foregår kjøp og salg av narkotika ved skolen, både ungdomsskole og videregående skole.

FORNØYD MED UNDERVISNINGEN

Når det gjelder rusundervisningen er elevene fornøyde med kvaliteten på rusundervisningen men de tror ikke undervisningen har noen effekt på ungdommens rusbruk. Ifølge elevene kan det synes som om rusundervisningen kommer noe for sent. I elevkartleggingen er en relativt stor andel enige i påstander om at undervisningen om alkohol og hasj/marihuana kommer for sent, etter at mange har prøvd. Tidspunktet for når lærerne oppgir å ha undervist om rusmidler, er i tråd med anbefalingene fra Helsedirektoratet. Rapporten er ment som et diskusjonsgrunnlag for hvordan vi kan sørge for rustrie skoler og bedre forebygging i skolen.

Rapporten Skolen: Arena for rusforebygging kan hentes ned på Actis sine sider - https://www.actis.no/files/docs/skolen_arena_for_rusforebygging._rapport_2_2017.pdf
Kilde: Actis

Australiere bekymret over landets drikkekultur

Rundt en million barn i Australia rammes pga foreldres drikking, viser en ny rapport. FARE – Alcohol Research and Education – har lagt frem sin årlige rapport, som viser dette. En av fire foreldre med barn under 18 år rapporterte at deres barn hadde blitt skadet eller blitt satt i fare for skade pga andres drikking. 78 prosent av australierne er bekymret over overdreven drikking. Michael Thorn, leder på FARE, sier i en kommentar at australske myndigheter ikke kan ignorere koplingen mellom alkohol og vold i familier. Andre funn i undersøkelsen er

- 35 % av australierne har blitt påvirket av alkohol-relatert vold
- 44 % drikker alkohol for å bli full
- 81 % mener at mer på gjøres for å redusere alkohol-relaterte skader
- 68 % støtter et forbud mot annonsering av alkoholholdige varer på TV for halv ni.

Flere lovbrudd i nærområdene til cannabis-utsalg

Etter at cannabis ble legalisert i Colorado for to år siden har effekten av endringene blitt nøye fulgt av rusforskere. En av konklusjonene er at fra et folkehelse-synspunkt er det grunn til å være bekymret om du har en butikk som selger marihuana nær huset ditt. Der er Bridget Freisthler ved Ohio State University som konkluderer med dette etter at en gruppe forskere har sett på sammenhengen mellom slike butikker og kriminalitet i nærmiljøet.

Legale marihuana-butikker øker eiendoms kriminalitet i nærområdene, selv om dette ikke skjer akkurat rundt utsalget. Men nærliggende områder så 84 flere tilfeller av eiendoms kriminalitet enn de områdene uten et utsalg av marihuana. Derimot så man ingen økning i volds kriminalitet i området.

Marihuana-utsalgene fører til lignende nivå av eiendoms kriminalitet som barer, spritutsalg og restauranter som serverer alkohol. Alkohol-utsalg fører imidlertid til langt flere voldsbrudd enn marihuana-utsalg.

Hvorvidt utsalgene gjaldt medisinsk cannabis eller til annen bruk hadde ingen betydning for antall lovbrudd. – Det er antallet og tettheten av utsalg, som er viktige, ikke om det er for medisinsk eller rekreasjonell bruk, sier Freisthler.

KONTAKT IOGT:

Henvendelser vedrørende medlemskap, adresse-endringer mv. sendes til adressen over, eller på telefon til 23 21 45 80.

IOGTS BESTEFORELDREPROSJEKT "KLAR FOR BARNEBARN"

Er du besteforeldre selv, eller er du bare nysgjerrig på besteforeldrerollen?

Ønsker du å være en deltakende besteforelder og en god rollemodell for dine barnebarn?

AV SOLVEIG RAUAN HOLTEN

Endelig er det duket for oppstart av IOGTs besteforeldreprosjekt, "Klar for barnebarn" - som inviterer til en inspirerende seminarhelg i Oslo 2.-3. september, der besteforeldrerollen står i fokus.

2. SEPTEMBER - BESTEFORELDREROLLEN

Lørdag 2. september skal Oddbjørn Evenshaug åpne seminarhelgen med å snakke om besteforeldrerollen i endring. Evenshaug har arbeidet som forsker og lærer ved Institutt for Pedagogikk ved UiO, og har i den senere tid vært særlig interessert i besteforeldrenes rolle og funksjon.

Forskning viser at det er de eldre blant oss som i størst grad øker sitt alkoholforbruk. Hvilke konsekvenser har det

for besteforeldrerollen? Sosiolog og generalsekretær i IOGT Cecilie Widnes skal holde et foredrag om eldre og alkohol, før Klar for barnebarn-prosjektets faglige rådgiver, Arne Klyve, syr det hele sammen med sitt foredrag "Hva slags barnebarn ønsker vi oss?". Klyve er seniorrådgiver ved Bergesklinikkene og ved kompetansesenter for læringsmiljø (BKL). Han har lang erfaring med å veilede foresatte til barn og unge som sliter med rus, og er i tillegg en dedikert bestefar.

3. SEPTEMBER – SKOLERING

Det er et mål at prosjektet skal bidra til å skape lokal IOGT-aktivitet, ved å arrangere regionale og lokale temakvelder der våre medlemmer og avdelinger bidrar til gjennomføringen. Derfor ønsker vi

at interesserte medlemmer melder seg på seminarhelgen, og deltar på Klar for barnebarn-skoleringen søndag 3. september. I etterkant av seminarhelgen vil de vi har kurset bli utfordret til å arrangere temakvelder i sin by/på sitt sted, i samarbeid med prosjektledelsen og lokale IOGT-avdelinger.

KONTAKT

Ønsker du å vite mer om Klar for barnebarn-prosjektet? Kunne du tenke deg å få invitasjon til seminarhelgen tilsendt, eller ønsker du allerede å melde deg på?

Ta kontakt med prosjektleder Solveig Rauan Holten, på e-post: solveig@iogt.no.